

פתרון הבחינה בעברית ב'
מוגש על-ידי אפרת לילוס וישראלה דוד
מורות ברשת "יואל גבע"

מדינת ישראל

משרד החינוך התרבות והספורט

סוג הבחינה: א. בגרות לבתי ספר על-יסודיים
 ב. בגרות לנבחנים אקסטרניים
 מועד הבחינה: קורף תשס"ו, 2006
 מספר השאלון: 211,011108

עברית:
לשון, הבנה והבעה

שאלון ב'

יחידת לימוד אחת

הוראות לנבחן

א. משך הבחינה: שלוש שעות וחצי.

ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה: בשאלון זה שלושה פרקים.

פרק ראשון –	הבנה והבעה	50 נקודות
	חלק א: הבנה	{
	חלק ב: הבעה	
	חלק ג: טקסטים	
	מן המקורות – (10 נקודות)	
פרק שני –	תחביר	25 נקודות
פרק שלישי –	מערכת הצורות	25 נקודות
סה"כ –		100 נקודות

ג. חומר עזר מותר בשימוש: אין.

ד. הוראה מיוחדת: הקפד על כתב ברור, על כתיב נכון, על כללי הדקדוק ועל פיסוק הגיוני.

כתוב במחברת הבחינה לבד, בעמודים נפרדים, כל מה שברצונך לכתוב כטיוטה (ראשי פרקים, הישגים וכדומה).
 רשום "טיוטה" בראש כל עמוד טיוטה. רישום טיוטות כלשהן על דפים שמחוץ למחברת הבחינה עלול לגרום לפסילת הבחינה!

ההנחיות בשאלון זה מגוססות בלשון זכר ומכוונות לנבחנות ולנבחנים כאחד.

בהצלחה!

המשך מעבר לדף/

לשון, הבנה וזיכרון, חורף תשס"ו, 011108, 211 - 2 -

קרא את המאמר שלפניך, וענה על השאלות לפי ההוראות בפרקים שאתה רואה.

על חטא שחטאנו ללוח השנה העברי ולעצמנו

(על פי מאמר מאת נ"י גוברין*, ידיעות אחרונות, כ"א בתשרי תשס"ו, 24/10/2005)

- פסקה א. בילדותי, בשנים שלפני קום המדינה, בבית הספר היסודי יתל נורדאו שבנתל-אביב, תפקידו הראשון של תורן הכיתה היה לכתוב על הלוח, באותיות מאוירות עיניים, את היום, החודש והשנה העבריים בצד ימין ואת התאריך הלועזי בצד שמאל. היה ברור לכול שהתאריך העברי הוא החשוב. על פיו נחוגו החגים, ועל פיו נקבעו מועדי החופשות.
- פסקה ב. התאריך הכללי נועד, כפי שחשבנו, לרצות את שלטונות המנדט הבריטי. חיינו ונשמנו עם הלוח העברי. תשרי הוא חודש החגים, שבו מספר ימי החופשה עולה על מספר ימי הלימודים; ובין סוף תשרי לסוף כסלו מצפה תקופה ארוכה וממושכת ללא חגים וללא חופשות. הכול ציפר לחופשת חנוכה בכ"ה בכסלו, שתגאל אותנו סוף סוף מימי לימודים רצופים. כך נחגו בכל בתי הספר הכלליים בארץ-ישראל, ולאחר מכן – בשנותיה הראשונות של מדינת ישראל. הכרת השילוב שבין הלוח העברי ללוח הכללי הייתה טבעית.
- פסקה ג. קשה לדעת מתי נמוג לוח השנה העברי והלוח הכללי תפס את מקומו בחינוך הממלכתי ובהוויה הציבורית. הצירוף כ"ט בנובמבר 1947, ייתכן שהיה אחד מהשלבים במעבר מהלוח העברי ללוח הכללי. לא אטעה הרבה אם אומר, שצעירים ומבוגרים כאחד אינם יודעים היום את התאריכים העבריים ואינם משתמשים בהם בחיי היום-יום. פה ושם הם מופיעים במכתבים רשמיים של משרדי הממשלה, אבל אינם באמת חלק ממערכת הזמנים האישית. אפילו כתבי-עת ספרותיים המופיעים היום "שוכחים" לא פעם לציין את התאריך העברי על גיליונותיהם, אף כי הם מתהזזים בתרומה לתרבות ולספרות העברית.
- פסקה ד. בתרבות ובספרות העברית בתקופות קודמות שלט הלוח העברי ולא פעם לא הוזכרה כלל השנה הלועזית, כיוון שלא היה צורך בכך. גיליונות החג של ערב ראש השנה, ערב פורים וערב פסח לא הופיעו בספטמבר, בפברואר ובאפריל – אלא סמוך לחג העברי, וגם תוכנם הלם את מועד צאתם לאור. ללא הבנת חשיבות התאריך העברי וללא ידיעתו, לקורא העכשווי אין כמעט אפשרות להבין אותם. להוציא קומץ של נאמני התרבות והספרות העברית, המשכיל המצוי אינו יודע מהי שנת תרמ"ב ומה הן השנים תר"ס, תרע"ד ותרצ"ח. אותיות אלה אינן אומרות לו דבר, והוא מתקשה במציאת התאריכים המקבילים בלוח הלועזי: 1882, 1900, 1914, 1938.
- פסקה ה. בנוסף לעצם החשיבות העצומה של הלוח העברי, שהוא הבסיס לכל החיים היהודיים, העבריים והישראליים, יש לתאריכים העבריים חיים משלהם. אי-ידיעתם פוגמת בחבנה המעמיקה של הזמנים היהודיים, שבתוכם חיה ונושמת הספרות העברית, לפחות הספרות העברית הקלאסית, התעלמות מהלוח העברי מנתקת את הקשר עם התרבות העברית, והיא דומה למי שלומד ספרות עברית באמצעות תרגומים.

* פרופסור נורית גוברין – חוקרת ספרות, בעבר מרצה בחוג לספרות עברית באוניברסיטת תל אביב.

/המשך בעמוד 3/

- פסקה ו
 אותיות התאריך העברי יוצרות מילה, והמילה היא ממשות, עצם, הוויה. היא יוצרת מציאות. היא המציאות. שנת 1882 איננה רק תרמ"ב, שנת העלייה הראשונה, אלא היא שנה משיחית באמונתם של עולי תימן, שהגיעו לארץ בשנת יאעלה בתמ"ר⁹. שנת 1914 איננה רק שנת תרע"ד, אלא היא שנת "נתרעד הארץ", אותה שנת שבה פרצה מלחמת העולם הראשונה, שזעזעה את העולם בכלל ואת העולם היהודי בתוכו. 1938 איננה רק תרצ"ח, השנה שקדמה לאימי מלחמת העולם השנייה, אלא היא גם שנת "תקצח", ולכן, כדי שלא לכתוב ולהגות מילה איזומה זו, ריככו אותה ושינו את סדר האותיות וכתבו: תרח"ץ או תרח"צ.
- פסקה ז
 ההיסטוריה היהודית רצופה תאריכים עבריים: לא רק "גזרות ת"ח ות"ט" – כינוי לימי ההרג שהרגו הקוזקים כהנהגתו של המלניצקי ביחודי רוסיה הדרומית (1648-1649), אלא גם "פרעות תרפ"א" – השנה שבה נרצחו הסופר י"ח ברנר וחבריו ב"ד במאי 1921; "מאורעות תרצ"ה-תרצ"ט" – שנות המרד הערבי 1936-1939; וכן יש משמעות לתאריך "הא באייר תשי"ח ועוד רבים.
- פסקה ח
 בדורות הקודמים, כל ספר עברי שצוין בו תאריך הופעתו הלועזי, נרשמה בשוליו גם שנת ההופעה העברית. לצד התאריכים העבריים סומנו בעבר בספרים רבים מספרי העמודים באותיות עבריות, שהזקה על כל קורא עבריות שידע "לרוץ" בהם. אבל מה רבים הם המתקשים בכך כיום, ולא מעטים אינם מבינים אפילו במה המדובר, וכשהם רואים מספרים סידוריים המצוינים באותיות עבריות, נדמה להם שלא במספר מדובר אלא במילים: סד (64); פג (83); צד (94).
- פסקה ט
 האם תהיה זו טעות לחשוב שלא הכול מכירים את סדר אותיות הא"ב וגם לא את סדר חודשי השנה העבריים? דומה שרק שירה המפורסם של נעמי שמר "בתשרי נתן הזקל פרי שתום נחמד", המקשר בין חודשי השנה העבריים למחזור החיים בטבע ובנוף הארץ-ישראליים, משמש קצר בפני שכתה מוחלטת.
- פסקה י
 למותר להוסיף שהמסקנה היא שיש צורך לחזור אל הלוח העברי ולהשיב אותו למחזור החיים של הפרט, כחלק מחזרה אל "הגרעין הקשה" המשותף של תרבות העברית. אני מאמינה שיסוד משותף זה אכן קיים, והוא המאוחד את כל פלגי העם.
- פסקה יא
 האם אין דברים חשובים יותר לעסוק בהם מאשר חזרה אל הלוח העברי ותאריכיו? ודאי שיש. האם יש בכלל סיכוי לשינוי צורת החשיבה ודרכי ההוראה? קשה לדעת.
- פסקה יב
 קריאה זו לחזרה אל הלוח העברי צריכה להיות חלק ממגמה כוללת: יש צורך להחליף את השמות הלועזיים של בתי העסק ברחובות; יש לנהל מלחמה כוללת בלעז בכלל ובקלקולי הלשון העברית, הנשמעים על כל צעד ושעל ומשבשים את השפה עד לבלאי הכר.
- פסקה יג
 כשאנשים עושה, יודעים מה מכניסים ובדרך כלל יודעים גם מה יוצא. בחינוך כמו בחינוך, יודעים מה מכניסים, אבל התוצאות מי ישרן. ובכל זאת, מי שמאמין בחשיבותן ובכוחן של התרבות והספרות העברית לדורותיהן כבסיס לקיום עם, צריך להמשיך ולהיאבק למען כדי לחיות בתוכן. החברה הישראלית צריכה לחזור לברית שבין שני הלוחות, העברי והכללי, ולאחוז גם בזה וגם בזה.

⁹ בתמ"ר – שנת תרמ"ב, בשינוי סדר האותיות. הבטוי "יאעלה בתמר" לקוח משיר השירים, ז', 9.

פרק ראשון - הבנה והבעה (50 נקודות)

בפרק זה שלושה חלקים: הבנה, הבעה, טקסטים מן המקורות. ענה על השאלות לפי החוראות בכל חלק.

חלק א: הבנה (26 נקודות)

ענה על כל השאלות 1-5 על פי המאמר (מספר הנקודות לכל סעיף רשום בסופו).

1. תפילת הווידי הנאמרת ביום הכיפורים פותחת במילים: "על חטא שחטאנו לפניך ב...". *תשובה: מהמשק...*
בתפילה זו מתנוודה המתפלל על חטאיו.
הסבר את הקשר בין כותרת המאמר ובין תאריך פרסומו. (3 נקודות)

2. א. מה חריג בצירוף "כ"ט בנובמבר" (שורה 12)? (2 נקודות) *תשובה: מהמשק...*
ב. בפסקה ז מונה הכותבת דוגמאות לתאריכים עבריים, הלקוחים מההיסטוריה היהודית, ומציינת את התאריכים הלועזיים המקבילים.
מדוע הכותבת לא נהגה כך כאשר חזכרה את התאריך היא באייר תש"ח? הצע הסבר לכן (2 נקודות)

3. א. כתוב שלושה נימוקים שמציגה הכותבת לחשיבות השימוש בלוח העברי. (6 נקודות) *תשובה: מהמשק...*
ב. ציין שלושה אמצעים רטוריים שבהם משתמשת הכותבת כדי לשכנע את הקורא, והבא דוגמה לכל אמצעי שציינת. (6 נקודות)

4. מהו הרעיון המובע בפסקה ה? העתק את התשובה הנכונה מבין ארבע האפשרויות שלפניך: (4 נקודות)
(1) לתאריך העברי ולתאריך הלועזי יש משמעות דומה.
(2) **לצירוף האותיות של התאריך העברי יש משמעות מעבר לציון הזמן.**
(3) המשמעות של המילה משתנה אם מחליפים את סדר האותיות.
(4) לתאריכים של הלוח הכללי יש משמעות היסטורית חשובה.

5. מהי הטענה המרכזית של הכותבת? העתק את התשובה הנכונה מבין ארבע האפשרויות שלפניך: (3 נקודות)
(1) הלוח העברי משקף את התרבות העברית, לכן יש להשתמש בעיקר בלוח זה.
(2) צעירים ומבוגרים כאחד אינם יודעים היום את התאריכים העבריים ואינם משתמשים בהם.
(3) **הלוח העברי הוא חלק מהתרבות העברית, ויש להשתמש בו בשילוב עם הלוח הכללי.**
(4) יש לחזור אל הלוח העברי, לנהל מלחמה בלעז ובקלקולי הלשון העברית ולזנוח את הלוח הכללי.

המשך בעמוד 15

חלק ב: הבעה (14 נקודות)

בחר באחד מהנושאים 6 או 7, וכתוב על הנושא שבחרת כ-15 שורות.

6. תאריכים עבריים מופיעים פה ושם במכתבים רשמיים של משרדי הממשלה. (על פי שורות

15-14)

יש מציעים להנהיג את השימוש בתאריך העברי גם בפרסומים של מוסדות ציבור,

כגון מתני"סים, בתי ספר, קופות חולים, בנקים, ספריות ועוד.

כתוב תגובה על הצעה זו.

7. יש הטוענים שהמאמר מתאים יותר להיכלל בכתב עת המיועד למורים, ואילו אחרים טוענים

כי הוא מתאים דווקא לעיתון זמני.

בחר בטענה הנראית לך יותר נמק את דבריך.

/המשך בעמוד 6/

שאלה 1

הכותרת עוסקת בוידוי על חטא מסוים- במקרה זה חטא כלפי לוח השנה העברי וכלפי עצמנו. התאריך שבו פורסם הטקסט הוא חודש תשרי המאופיין בתחינות ובסליחות לקראת יום הכיפורים, ומכאן ההקשר.

שאלה 2

א. האותיות כ"ט הן עבריות, ואילו נובמבר הוא שם החודש בלועזית. בדרך כלל נהוג לציין או את היום והחודש בעברית (לדוגמה: כ"א בתשרי) או את היום והחודש בלועזית (לדוגמה: 29 בנובמבר).

ב. ה' באייר תשי"ח הוא יום הכרזת המדינה העברית-יהודית בארץ ישראל. בשל המשמעות ההיסטורית של הקמת מדינה עברית אין שום מקום לציין התאריך הלועזי המקביל.

שאלה 3

א.

- הלוח העברי הוא הבסיס לכל החיים היהודים, העבריים והישראלים.
- אי ידיעת התאריך העברי פוגמת בתבנת' הזמנים היהודיים שבתוכם חיה ונושמת הספרות העברית (בעיקר הספרות העברית הקלאסית).
- אי ידיעת הלוח העברי והתעלמות ממנו מנתקים את הקשר לתרבות העברית, ויוצרים מצב הדומה ללמידת ספרות עברית באמצעות תרגומים.
- אותיות התאריך העברי יוצרות מילה המסמלת מציאות כמו: שנת תרע"ד (ותרעד הארץ), שנת תרצ"ח (תרצח) ועוד. המרתן בשנה לועזית גורמת לאיבוד המשמעות והסמליות

ב.

- שימוש רב בפעלים מודאליים המחזקים את הבעת הדעה של הכותבת וממחישים את עמדתה" יש צורך להחליף את... " (פסקה יב') "יש לנהל..." (פסקה יב') "צריך להמשיך ולהיאבק..." (פסקה יג') "החברה הישראלית צריכה לחזור לברית..." (פסקה יג').
- שימוש בגוף ראשון מדבר בכותרת: "חטאנו..." "עצמנו..." ובפסקה ב' "כפי שחשבנו..." "חיינו ונשמנו..."
- שימוש בדוגמה אישית בפסקאות א' ב': "בילדותי... תפקידו הראשון של תורן הכיתה היה לכתוב על הלוח..."
- שימוש בהומור בפסקה ב': "הכל ציפו לחופשת חנוכה בכ"ה בכסלו שתגאל אותנו..."
- השימוש בשיר של נעמי שמר יוצר אירוניה. דוגמה: (פסקה ט') "דומה שרק שירה המפורסם... בתשרי נתן הדקל... משמש סכר בפני שכחה מוחלטת..."

חלק ג: טקסטים מן המקורות (10 נקודות)

ענה על שאלה 8.

8. קרא את שני הפסוקים ו-ז מדברים כ"ב, וענה על הסעיפים א-ד שאחריהם.
- פסוק ו: כִּי יִקְרָא קוֹן צַפּוֹר לְפָנֶיךָ בְּתוֹךְ בְּקַל עֵץ או על הָאֶרֶץ אֲפֹרֹתִים או ביצים וְהָאֵם רִבְצָת על הָאֲפֹרֹתִים או על הביצים לא תִּשָּׂח. וְהָאֵם עַל הַבָּנִים.
- פסוק ז: שָׁלַח תְּשַׁלַּח אֶת הָאֵם וְאֶת הַבָּנִים תִּשָּׂח לְךָ לְמַעַן יִיטֵב לְךָ וְהָאֲרֶקֶת יָמִים.

א. במקום כל אחת מארבע המילים המסומנות בקו בפסוק ו כתוב מילה או צירוף מילים מהלשון-העברית בת ימינו. (4 נקודות)

כִּי = אֵם, יִקְרָא = יִקְרָא, קוֹן = קוֹן, צַפּוֹר = צַפּוֹר, רִבְצָת = רִבְצָת, אֲפֹרֹתִים = אֲפֹרֹתִים, אֵם = אֵם, הָאֵם = הָאֵם, עַל = עַל, הַבָּנִים = הַבָּנִים, תִּשָּׂח = תִּשָּׂח, אֶת = אֶת, הָאֵם = הָאֵם, וְאֶת = וְאֶת, הַבָּנִים = הַבָּנִים, תִּשָּׂח = תִּשָּׂח, לְךָ = לְךָ, לְמַעַן = לְמַעַן, יִיטֵב = יִיטֵב, לְךָ = לְךָ, וְהָאֲרֶקֶת = וְהָאֲרֶקֶת, יָמִים = יָמִים.

ב. "וְהָאֵם רִבְצָת עַל הָאֲפֹרֹתִים" (פסוק ו)

במילה "וְהָאֵם" — המר את "ו" במילת קישור המתאימה להקשר. (2 נקודות)

ג. "... וְהָאֲרֶקֶת יָמִים" (פסוק ז)

איזו מארבע האפשרויות שלפניך מבטאת את כוונת הכתוב במשפט זה: העתק את התשובה הנכונה. (2 נקודות)

- (1) כִּי תֹאדֵךְ יָמִים
- (2) כִּדֵי שְׁתֹאדֵךְ יָמִים
- (3) וְאַחַר כֵּךְ תֹאדֵךְ יָמִים
- (4) אִם תֹאדֵךְ יָמִים

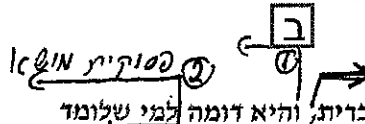
ד. "שָׁלַח תְּשַׁלַּח" (פסוק ז)

- (1) איזו מן הצורות בצירוף זה היא פועל נוטה, ואיזו היא צורת מקור? (נקודה אחת)
- (2) מהו התפקיד שיש לחזרה בצירוף זה? (נקודה אחת)
- לִפְדָּגוּשׁ אֶת תְּשִׁיבֹת הַבָּיִוִי וְאֶת הַאֵת הַאִיִּסוֹךְ לַתְּמִתִּיק מֵאִתּוֹ.*

/המשך בעמוד 7/

פרק שני - תחביר (25 נקודות)

בפרק זה יענה על כל השאלות 9-13.

א

9. התעלמות מהלוח העברי מנתקת את הקשר עם התרבות העברית, והיא דומה למי שלומד

ספרות עברית באמצעות תרגומים. (שורות 29-30)
 יואל גבע

א. נתח את המשפט לפי ההוראות שלפניך:

– העתק למחברתך את המשפט.

– קבע את הסוג התחבירי של המשפט: פשוט, מורכב, איחוי (מאוחד).

– אם המשפט (או חלק ממנו) מורכב, תחם את הפסוקית / הפסוקיות, וציין את תפקידן

התחבירי. אם המשפט הוא משפט איחוי, תחם את האיברים, וציין את הסוג התחבירי

של כל איבר.

איבר א' - פשוט
 1. איברי פשוט
 2. פסוקית מושל
 פשוט

ב. ציין את התפקיד התחבירי של החלקים המודגשים בקו במשפט זה. (2 נקודות)

ג. שחבר למשפט מורכב את הנאמר מהמילה "התעלמות" עד המילים "התרבות העברית".

(2 נקודות) **א' מנתק את הקשר עם התרבות העברית**

איבר

10. לא אטעה הדבה אם אומר, שצעירים ומבוגרים כאחד אינם יודעים היום את התאריכים

העבריים. (שורות 13-14)

א. משפט זה הוא:

העתק את התשובה הנכונה מבין ארבע האפשרויות שלפניך: (3 נקודות)

(1) משפט מורכב, ובו פסוקית מורכבת.

(2) משפט מורכב, ובו שתי פסוקיות מאוחדות.

(3) משפט איחוי בעל שלושה איברים.

(4) משפט איתוי בעל איבר פשוט ואיבר מורכב.

ב. ציין את התפקיד התחבירי של המילה המסומנת בקו במשפט זה. (נקודה אחת)

/המשך בעמוד 8/

11. א. תשרי הוא חודש החגים, שבו מספר ימי החופשה עולה על מספר ימי הלימודים.

נורות 6-7 שמימין: בחודש תשרי, חודש החגים, מספר ימי החופשה עולה על שחבר משפט זה למשפט פשוט. (3 נקודות) מספר ימי הלימודים.

ב. קרא את פסקה יב במאמר, וכתוב על פיה שתי הוראות לציבור המנוסחות כמשפטיכ

פועליים. (3 נקודות) - החליטו את השמות האמצעיים של בני העסק ביחודות

נבאו מחמיה ונאלצו להצטרף וביקרוף השפה

12. אותיות התאריך העברי יוצרות מילה, והמילה היא משעות, עצם, הוויה. (שורה 31) האביות

יש שתי אפשרויות לקביעת התפקיד התחבירי של המילים המסומנות בקו במשפט זה: תשובה נלמוז הכא...

(1) המילה "משעות", היא נשוא, והמילים "עצם", "הוויה" הן תמורה לנשוא.

(2) שלוש המילים "משעות", "עצם", "הוויה" יוצרות נשוא כולל.

בחר באחת משתי אפשרויות הניתוח והסבר אותה. (3 נקודות)

13. לפניך שני משפטים שאינם תקינים.

(1) קשה לדעת אם הקורא תומך או מתנגד להצעה.

(2) צריך לחשוב על התוצאות לפני ואחרי התכנון.

כתוב כל אחד מהמשפטים בצורתו המתוקנת, והסבר את התיקון. (4 נקודות)

(1) קשה לדעת אם הקורא תומך או מתנגד להצעה
 הסבר: כל אחד מהפעלים ביקר/מציין מילות יחס אחת, ולכן הם אינם יכולים לבוא זה אחרי זה.

(2) צריך לחשוב על התוצאות לפני התכנון ואחריו.
 הסבר: לעולם לא יבואו שתי מילות יחס לפני שם אחד, בדומה לכלל לפני לא יבואו שני נכפיים לפני סומך.

אחר.

תשובה לשאלה גו:

הסבר לאפשרות (1) [תמונה לנשא]: הפסיק שאחריו המילה "ממשות" מתחיל את התמונה. הפסיק בין המילים: "פ3ז" "הויה" הוא הפסיק בין התמונה הישנה המפרידה את השמאלית של המילה "ממשות" הן "פ3ז" והן "הויה".

הסבר לאפשרות (2) [נשא כולל]: הפסיק בין המילה "ממשות" לבין המילים "פ3ז" ו"הויה" הוא פסיק של כוללות (נשא, וכל מילה עומדת בפני עצמה).

הערה: בשני המקרים אין ו' החיבור לפני הפריק האחרון שמורט.

פרק שלישי – מערכת הצורות (25 נקודות)

בפרק זה ענה על ארבע שאלות: על שאלת 14 (חובה) ועל שלוש מהשאלות 15-20 (שאלות בחירה).
שאלת חובה (7 נקודות)

14. לפניך שבע קבוצות מילים, א-ז.

מכל קבוצה העתק את המילה היוצאת דופן מבחינת השורש, וכתוב לצדה את השורש שלה.

- א. **מַרְדָּ**, מוֹרִיד, נֶרַד . מ - ר - ד
- ב. לְרַצוֹת, רָצוֹן, רִיצָּח . ר - ו - צ
- ג. תְּרוּמָה, תִּזְרִים, מְרִימִים . ת - ו - ר
- ד. הִגְיוֹן, הִגְוֵן, מְהַגֵּן . ה - ג - ו
- ה. הִסְתַּמֵּן, סִתְּוִים, סִמְנֵן . ס - ת - נ
- ו. לְהוֹסִיף, מְסוֹף, מוֹסֵף . מ - ו - פ
- ז. מוֹחָה, מְחַחֵה, תִּיִּים . מ - ח - ו

שאלות בחירה (18 נקודות)

לפניך שש שאלות: שלוש מתחום הפועל (שאלות 15-17), ושלוש מתחום השם (שאלות 18-20).
ענה על שלוש שאלות בלבד. תוכל לבחור אותן כרצונך: מתחום הפועל, מתחום השם או משני התחומים (לכל שאלה – 6 נקודות).

הפועל

15. לפניך שני משפטים, ובכל אחד מהם פועל מודגש.

- נִדְמָה להם שלא במספר מהובר אלא במילים. (שורה 48) **בנין: קָעַל**
- דוֹמָה שרק שירה המפורסם של נעמי שמר... משמש סֵבֵר בפני שְׂבַחָה מוחלטת. **בנין: קָעַל**

(שורות 51-53)

- (1) מהו השורש המשותף לשני הפעלים המודגשים? **מ - ו - נ**
- (2) העתק את שני הפעלים, וכתוב את הבנין של כל אחד מהם.
- (3) מהי צורת העתיד של הפועל דוֹמָה?

העתק את התשובה הנכונה מבין ארבע האפשרויות שלפניך, כולל הניקוד.
 א. דְּמָה ב. דְּמָה ג. דְּמָה ד. דְּמָה

16. מת רבים הם ה**מִתְקַשֵּׁים** בכך כיום. (שורות 46-47)

צורת העבר בגוף שלישי יחיד (נסתר) של הפועל **מִתְקַשֵּׁים** היא

הִתְקַשָּׁה / הִתְקַשָּׁה

העתק את התשובה הנכונה מבין שתי האפשרויות הנתונות, כולל הניקוד.

/המשך בעמוד 10/

16. א. לפניך שלושה מבעים, ובכל אחד מהם מודגשת מילה אחת.

- אותיות מְאִירוֹת עֵינַיִם. (שורה 2) בַּיִן *קִפְּצִים*
- אדם נְאֹר. בַּיִן נִפְעַל
- ארו עֵינֶיהָ. בַּיִן קָל (פְּעַל)

- (1) מהו השורש המשותף לשלוש המילים המודגשות? א - ב - ג
- (2) העתק את שלוש המילים, וכתוב את הבניין של כל אחת מהן.

ב. לפניך שני משפטים, ובכל אחד מהם פועל מודגש.

- תֹּאדִיכִים עֵבְרִיִים מוֹפְיָעִים. פה ושם במכתבים רשמיים של משרדי הממשלה. *שורש: י - פ - ז*
- (על פי שורות 14-15)

- זאת תופעה מְפַעֵמָה. *שורש: פ - ז - נ*
- מהו השורש של כל אחד מהפעלים המודגשים?

17. א. במשפט שלפניך יש שלוש מילים מודגשות:

צִרֵד לְהַמְשִׁיךָ וּלְהֶאֱבֵק לַמַּעַן כְּדֵי לְחַיֹּת בְּתוֹכָן. (שורות 64-65)

- (1) מה משותף לשלוש המילים המודגשות מבחינת צורתן? *כולן שם פועל (מקור 106)*
- (2) מהו הבניין של לְהֶאֱבֵק? *נפעל*
- (3) מהו השורש של לְחַיֹּת? *ח - י - י*

ב. כשאֹלְפִים עוֹגָה, יודעים מה מכניסים. (שורה 62)

צורת העתיד של הפועל אֹלְפִים במוף ראשון רבים (מדברים) באותו בניין היא *נֹאפְהוּ / נֹאפְהוּ*

העתק את הצורה הנכונה מבין שתי האפשרויות הנתונות, כולל הניקוד.

ג. צִרֵד לְהַשִּׁיב את הלוח העברי למחזור החיים של הפרט. (על פי שורות 54-55)

מהו השורש של הפועל לְהַשִּׁיב? *ש - ו - ב*

השם

18. א. לפניך שמונה שמות: **תשובה בלמוך הפא**
 תלכו, נאמו, נקעו, חרבו, בנגו, יודו, אמדו, משפטו
 מייך את השמות לשתי קבוצות על פי דרך התצורה, ותן כותרת לכל קבוצה.

ב. השמות ניסון, סינן ותמוז הם שמות של חדשים.
 במה שמות אלה שונים מן השמות שבסעיף א? **שנת שלטת**

19. א. לפניך שישה שמות: **תשובה בלמוך הפא**.
 חזון, גבון, מלון, רזון, מזון, גליון.
 מייך את השמות לשתי קבוצות על פי הגזרה, ותן כותרת לכל קבוצה.

ב. לפניך שני משפטים, ובכל אחד מודגשת מילה:
 — בהתכתבות **רשמיית** נהוג לציין את התאריך העברי. **שם תואר**
 — **רשמיית**, יש לציין בראש המכתב גם תאריך עברי וגם תאריך לועזי. **תואר הפועל**
 מהו ההבדל בין שתי המילים המודגשות מבחינת חלקי הדיבור?

20. א. במשפט שלפניך יש שלוש מילים מודגשות:
 בקשה **שנייה** לאישור **בנייה** הוגשת **לעירייה**.
 הסבר את דרך התצורה של כל אחת מהמילים המודגשות.

שנייה = בסיס + ציון סופי שני + יה (תי) (סגור)
בנייה = שורש במשקל קטיליה (שם פעולה) בנין קטל
לעירייה = בסיס + ציון סופי: עיר + א'יה (אקוף) בנין קטל

ב. לפניך ארבעה שמות פעולה:
הנייה, (הבניה), הלימה, שכחה
 איזה שם משמות הפעולה תאלה **אנו** בבניין קל?

הבניה = בנין הפעיל

בהצלחה!

זכות היוצרים שמורה למדינת ישראל
 אין להעתיק או לפרסם אלא ברשות משרד התינוך התרבות והספורט.

שאלה 18 סעיף א'

שורש ובמשקל	בסיס + צורך סופי
נאמן	משפטן
נמען	זודן
חרבן	תורן
בנין	
אמדן	

שאלה 19 סעיף א'

נחית' הפועל/יה כלי/ה	נחית' הפועל ו/י (נעו/י)
חזון (ח - ז - מה)	נבון (ב - י - ט)
רזון (ר - ז - מה)	מלון (ל - ו - ט)
גליון (ג - ל - מה)	מזון (ז - ו - ט)